

Lieta C-160/20

**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas
Reglamenta 98. panta 1. punktu**

Datums, kurā lūgums reģistrēts Tiesā:

2020. gada 24. marts

Iesniedzējtiesa:

Rechtbank Rotterdam (Nīderlande)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2020. gada 20. marts

Prasītāji:

Stichting Rookpreventie Jeugd

Stichting Inspire2Live

Rode Kruis Ziekenhuis BV

Stichting ClaudicatioNet

Nederlandse Vereniging voor Kindergeneeskunde

Nederlandse Vereniging voor Verzekeringsgeneeskunde

*Accare, Stichting universitaire en Algemene Kinder- en
Jeugdpsychiatrie Noord-Nederland*

Vereniging Praktijkhoudende Huisartsen

*Nederlandse Vereniging van Artsen voor Longziekten en
tuberculose*

Nederlandse Federatie van Kankerpatiëntenorganisaties

Nederlandse Vereniging Arbeids- en Bedrijfsgeneeskunde

Nederlandse Vereniging voor Cardiologie

Koepel van Artsen Maatschappij en Gezondheid

Nederlandse Vereniging voor Kindergeneeskunde

Koninklijke Nederlandse Maatschappij tot bevordering der Tandheelkunde

College van burgemeester en wethouders van Amsterdam

Atbildētājs:

Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Pamatlietas priekšmets

Tiesvedības pamatlietā ir saistīta ar *Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit* ([Nīderlandes pārtikas un produktu nekaitīguma iestādei], turpmāk tekstā – “NVWA”) iesniegtu pieteikumu veikt administratīvus pasākumus, lai it īpaši izņemtu no tirgus cigaretes ar filtru, kas neatbilst darvas, nikotīna un oglekļa monoksīda maksimālajam emisiju līmenim.

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas uz Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2014/40/ES (2014. gada 3. aprīlis) par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz tabakas un saistīto izstrādājumu ražošanu, noformēšanu un pārdošanu un ar ko atceļ Direktīvu 2001/37/EK (OV 2014, L 127, 1. lpp.) 4. panta spēkā esamību un interpretāciju. Jautājums ir arī par šīs direktīvas 24. panta 3. punkta interpretāciju.

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir iesniegts, pamatojoties uz LES 19. panta 3. punkta b) apakšpunktu un LESD 267. pantu.

Prejudiciālie jautājumi

1. jautājums: Vai Direktīvas 2014/40 4. panta 1. punktā paredzētās mērīšanas metodes, kura ir balstīta uz *ISO* standartiem, kuri nav brīvi pieejami, koncepcija ir saderīga ar LESD 297. panta 1. punktu (un Regulu (ES) Nr. 216/2013) un tam pamatā esošo pārskatāmības principu?

2. jautājums: Vai *ISO* standarti 4387, 10315, 8454 un 8243, uz kuriem ir paredzēta atsauce Direktīvas 2014/40 4. panta 1. punktā, ir jāinterpretē un jāpiemēro tādējādi, ka, interpretējot un piemērojot šīs direktīvas 4. panta 1. punktu, darvas, nikotīna un oglekļa monoksīda emisijas ir ne tikai jāizmēra (un jāpārbauda) atbilstoši noteiktajai metodei, bet ka emisijas ir jāizmēra (un jāpārbauda) arī citā veidā un ar citu intensitāti?

3.a jautājums: Vai Direktīvas 2014/40 4. panta 1. punkts ir pretrunā šīs direktīvas noteikumiem, direktīvas 4. panta 2. punktam, kā arī PVO Vispārējās konvencijas par tabakas uzraudzību 5. panta 1. punktam, jo tabakas nozarei ir bijusi loma Direktīvas 2014/40 4. panta 1. punktā paredzēto ISO standartu noteikšanā?

3.b jautājums: Vai Direktīvas 2014/40 4. panta 1. punkts ir pretrunā šīs direktīvas noteikumiem, LESD 114. panta 3. punktam, PVO Vispārējās konvencijas par tabakas uzraudzību tvērumam un Pamattiesību hartas 24. un 35. pantam, jo tajā paredzētā mērīšanas metode neļauj izmērīt cigarešu ar filtru, lietojot tās paredzētajā veidā, emisijas, jo šajā metodē netiek ņemtas vērā filtrā paredzēto ventilācijas caurumiņu, kurus, lietojot paredzētajā veidā, lielākoties nosedz smēķētāja lūpas un pirksti, efekts?

4.a jautājums: Kādu alternatīvu mērīšanas metodi (un pārbaudes metodi) var piemērot vai ir jāpiemēro, ja Tiesa:

- sniedz noliedzošu atbildi uz 1. jautājumu?
- sniedz apstiprinošu atbildi uz 2. jautājumu?
- sniedz apstiprinošu atbildi uz 3.a un/vai 3.b jautājumu?

4.b jautājums: Ja Tiesa nevar sniegt atbildi uz 4.a jautājumu: ja pagaidu laikposmā nepastāv mērīšanas metode, vai pastāvētu situācija Direktīvas 2014/40 24. panta 3. punkta izpratnē?

Atbilstošās Savienības tiesību normas

Līgums par Eiropas Savienību: 19. panta 3. punkta b) apakšpunkts.

Līgums par Eiropas Savienības darbību: 114. panta 3. punkts, 267. pants un 297. panta 1. punkts.

Eiropas Savienības Pamattiesību harta: 24. un 35. pants.

Padomes Regula (ES) Nr. 216/2013 (2013. gada 7. marts) par Eiropas Savienības Oficiālā Vēstneša elektronisko publikāciju (OV 2013, L 69, 1. lpp.).

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/40/ES (2014. gada 3. aprīlis) par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz tabakas un saistīto izstrādājumu ražošanu, noformēšanu un pārdošanu un ar ko atceļ Direktīvu 2001/37/EK (OV 2014, L 127, 1. lpp.): 8. un 59. apsvēruma, 1., 3., 4. pants un 24. panta 3. punkts.

Atbilstošās valsts tiesību normas

Nederlandse Grondwet (Nīderlandes Konstitūcija): 22. panta 1. punkts.

Wet van 10 maart 1988, houdende maatregelen ter beperking van het tabaksgebruik, in het bijzonder bescherming van de niet-roker [1988. gada 10. marta Likums par smēķēšanas ierobežošanu un – it īpaši – nesmēķētāju aizsardzību] (*Staatsblad* 1988, 342) (“*Tabaks- en rookwarenwet*”): 2. panta 1. punkts, 3. panta 1. punkts, 14. pants un 17.a panta 1., 2. un 4. punkts.

Besluit van 14 oktober 2015 houdende samenvoeging van de algemene maatregelen van bestuur op basis van de Tabakswet tot én besluit [2015. gada 14. oktobra Rīkojums par vispārīgo administratīvo pasākumu, kas ir balstīti uz Tabakas likumu, apvienošanu vienā rīkojumā] (*Staatsblad* 2015, 398) (“*Tabaks- en rookwarenbesluit*”): 2.1 pants.

Regeling van de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport van 10 mei 2016, kenmerk 966398150196WJZ, houdende regels inzake de productie, de presentatie en de verkoop van tabaksproducten en aanverwante producten [Veselības aizsardzības, labklājības un sporta valsts sekretāra 2016. gada 10. maija Noteikumi Nr. 966398150196WJZ par tabakas un saistīto izstrādājumu izstrādājumu ražošanu, noformēšanu un pārdošanu] (*Staatscourant* 2016, 25446) (“*Tabaks- en rookwarenregeling*”): 2.1 pants.

Īss pamatlietas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 Ar 2018. gada 31. jūlija un 2018. gada 2. augusta vēstulēm prasītāji pamatlietā lūdza NVWA nodrošināt, lai cigaretes ar filtru, kas tiek piedāvātas patērētājiem Nīderlandē, tās lietojot paredzētajā veidā, atbilstu darvas, nikotīna un oglekļa monoksīda maksimālajiem emisiju līmeņiem, kuri izriet no Direktīvas 2014/40 3. panta. Turklāt NVWA tika lūgta veikt administratīvus pasākumus, lai cigaretes ar filtru, kas neatbilst darvas, nikotīna un oglekļa monoksīda maksimālajiem emisiju līmeņiem, tiktu izņemtas no tirgus.
- 2 Šis lūgums ir pamatots ar *Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu* [Nīderlandes Sabiedrības veselības un vides institūts] 2018. gada 13. jūnija pētījumu, saskaņā ar kuru, piemērojot mērīšanas metodi “Canadian Intense”, visas Nīderlandē pārdotās cigaretes ar filtru ievērojami pārsniedz Direktīvas 2014/40 3. panta 1. punktā paredzētos maksimālos emisiju līmeņus attiecībā uz darvu, nikotīnu un oglekļa monoksīdu.
- 3 Ar 2018. gada 20. septembra lēmumu NVWA noraidīja *Stichting Rookpreventie Jeugd* pieteikumu veikt pasākumus.
- 4 Ar 2019. gada 31. janvāra lēmumu (turpmāk tekstā – “apstrīdētais lēmums”) *Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport* [Veselības aizsardzības, labklājības un sporta valsts sekretārs] (turpmāk tekstā – “atbildētājs”) atzina *Stichting Rookpreventie Jeugd* sūdzību par nepamatotu un pārējo prasītāju sūdzību – par nepieņemamu.

- 5 Prasītāji par apstrīdēto lēmumu cēla prasību *Rechtbank Rotterdam* [Roterdamas tiesa].

Pamatlietas pušu galvenie argumenti

- 6 Prasītāji uzskata, ka, nosakot cigarešu ar filtru darvas, nikotīna un oglekļa monoksīda emisijas, esot jāpiemēro mērīšanas metode “Canadian Intense”, jo ar šo metodi, pretēji Direktīvas 2014/40 4. pantā paredzētajai mērīšanas metodei, cigarešu ar filtru emisijas tiek mērītas, tās lietojot tām paredzētajā veidā.
- 7 Šajā ziņā prasītāji norāda, ka tabakas izstrādājumu ražotāji cigarešu filtrā paredzot mazus caurumiņus un caur tiem caur filtru tiekot ievilkts svaigs gaiss (tā saucamā filtra ventilācija). Tas izraisot mazāku darvas, nikotīna un oglekļa monoksīda saturu. Tomēr smēķētāji, lietojot [cigaretēs] paredzētajā veidā, lielākoties nosedz šos caurumus ar saviem pirkstiem un lūpām, kā rezultātā viņi ieelpojot daudz lielāku darvas, nikotīna un oglekļa monoksīda daudzumu nekā Direktīvas 2014/40 3. pantā paredzētie maksimālie emisiju līmeņi. Šīs direktīvas 4. pantā paredzētajā mērīšanas metodē tas netiekot ņemts vērā un līdz ar to ar šo metodi netiekot mērītas emisijas, kas rodas lietošanas paredzētajā veidā rezultātā. Tāpēc Nīderlandē pārdotās cigarettes ar filtru esot vēl kaitīgākas veselībai un ar vēl lielāku atkarības izraisīšanas potenciālu nekā tas, ko smēķētāji var pieņemt, pamatojoties uz iepriekš minēto direktīvu.
- 8 Atbildētājs ar 2018. gada 20. septembra lēmumu noraidīja pieteikumu. Tas uzskata, ka Direktīvas 2014/40 4. pants nedodot iespēju piemērot kādu citu mērīšanas metodi, nevis to, kas tajā ir paredzēta, un, piemērojot šo mērīšanas metodi, Nīderlandē pārdotās cigarettes ar filtru nepārsniedzot direktīvas 3. pantā paredzētos maksimālos emisiju līmeņus.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

- 9 Iesniedzējtiesai ir radušies jautājumi par Direktīvas 2014/40 4. panta interpretāciju un spēkā esamību.
- 10 Šīs direktīvas 4. panta 1. punktā ir noteikts, darvas, nikotīna un oglekļa monoksīda emisijas no cigaretēm mēra, pamatojoties uz *ISO* standartu 4387 darvai, *ISO* standartu 10315 nikotīnam un *ISO* standartu 8454 – oglekļa monoksīdam, un ka darvas, nikotīna un oglekļa monoksīda satura norāžu pareizību nosaka saskaņā ar *ISO* standartu 8243.
- 11 Saskaņā ar šīs direktīvas 4. panta 2. punktu 1. punktā minētos mērījumus pārbauda laboratorijas, ko apstiprinājušas un pārrauga dalībvalstu kompetentās iestādes. Šīs laboratorijas nedrīkst būt tabakas industrijas īpašumā vai tās tiešā vai netiešā kontrolē.

Pirmais jautājums

- 12 Iesniedzējtiesa norāda, ka Direktīvas 2014/40 4. pantā paredzētā mērīšanas metode ir balstīta uz *ISO* standartiem. Tie ir nevis publiski pieejami, bet ar tiem var iepazīties tikai par samaksu. Tādējādi rodas jautājums, vai šāds regulējuma veids ir saderīgs ar Eiropas Savienības leģislatīvo aktu publicēšanas režīmu, proti, ar pienākumu veikt publikāciju Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī saskaņā ar LESD 297. panta 1. punktu (un Regulu Nr. 216/2013), kā arī ar pārskatāmības principu.

Otrais jautājums

- 13 Turklāt iesniedzējtiesa norāda, ka nav skaidrs, vai Direktīvas 2014/40 4. pantā paredzētā mērīšanas metode ir vienīgā pieļaujamā metode.
- 14 Šajā ziņā ir tā norāda, ka pašā *ISO* standartā 3308, uz kuru ir atsauce katrā no šīs direktīvas 4. pantā norādītajiem *ISO* standartiem, ir ieteikts mērīt emisijas arī ar citu ar ierīci veiktas smēķēšanas intensitāti, kas nav tā, kura ir norādīta šajos standartos.
- 15 Ja no pašiem Direktīvas 2014/40 4. pantā norādītajiem *ISO* standartiem izrietētu, ka darvas, nikotīna un oglekļa monoksīda emisijas ir jāmēra (un jāpārbauda) ne tikai saskaņā ar noteikto metodi, bet ka šīs emisijas var tikt mērītas (un pārbaudītas) vai tās ir jāmēra (un jāpārbauda) citā veidā un ar citu intensitāti, iesniedzējtiesa uzskata, ka tas varētu novest pie tā, ka Direktīvas 2014/40 4. panta 1. punkts ir jāpiemēro tādējādi, ka, lai konstatētu, vai tirgū laistas cigaretes atbilst pieļaujamiem maksimālajiem emisiju līmeņiem, nepietiktu ar mērīšanu (un pārbaudi), izmantojot *ISO* standartos paredzēto smēķēšanas ierīci, vai – katrā ziņā –, ka šīs mērīšanas rezultāti nav noteicoši.

Trešais jautājums

- 16 Iesniedzējtiesa arī norāda, ka, ja atbilde uz otro jautājumu ir noliedzoša, Tiesai ir jāatbild uz trešo prejudiciālo jautājumu. Ar šo jautājumu tā vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 2014/40 4. pantā paredzētā mērīšanas metode atbilst šīs direktīvas mērķim un tvērumam, kā arī augstāka juridiskā spēka tiesību normām.
- 17 Iesniedzējtiesa norāda, ka Direktīvas 2014/40 4. panta 1. punktā paredzētā mērīšanas metode tikusi izstrādāta ar tabakas ražošanas nozares dalību.
- 18 Šajā kontekstā rodas jautājums, vai šādi izstrādātās mērīšanas un pārbaudes metodes ir pretrunā šīs direktīvas noteikumiem, tās 4. panta 2. punkta, kurā ir noteikts, ka mērījumus pārbauda laboratorijas, kuras nav tabakas industrijas īpašumā vai tās tiešā vai netiešā kontrolē, tvērumam, kā arī PVO Vispārējās konvencijas par tabakas uzraudzību 5. panta 3. punktam, kurā ir paredzēts, ka, ieviešot un nosakot attiecīgās sabiedrības veselības politikas, ir jādarbojas ar mērķi aizsargāt šīs politikas no tabakas industrijas interesēm.

- 19 Iesniedzējtiesai rodas arī jautājums, vai, ņemot vērā, ka cigarešu ar filtru filtros ir paredzēti mazi ventilācijas caurumiņi, Direktīvas 2014/40 4. panta 1. punktā norādītās mērīšanas un pārbaudes metodes ir saderīgas ar šīs direktīvas mērķi, kā tas ir izklāstīts tās preambulas apsvērumos un 3. pantā.
- 20 Ja, lietojot cigaretes ar filtru paredzētajā veidā, ar maksimālajām emisijām saistītais mērķis netiktu sasniegts, iesniedzējtiesa uzskata, ka tas nopietni apdraudētu augsta līmeņa sabiedrības veselības aizsardzības mērķi, turklāt šajā kontekstā ir jāievēro, ka Direktīvas 2014/40 8. apsvērumā ir noteikts, ka ir jāņem vērā visas jaunās tendences, kuru pamatā ir zinātniski fakti. Šajā gadījumā iesniedzējtiesa nevar izslēgt, ka šīs Direktīvas 4. panta 1. punkts ir pretrunā LESD 114. panta 3. punktam, PVO Vispārējās konvencijas par tabakas uzraudzību tvērumam un Pamattiesību hartas 24. un 35. pantam.

Ceturtais jautājums

- 21 Ja Tiesa uz otro jautājumu atbildētu apstiprinoši, iesniedzējtiesa uzskata, ka rastos jautājums, kādas alternatīvas metodes var piemērot un ir jāpiemēro. Tā norāda, ka šis jautājums rodas arī tad, ja Tiesa uz pirmo jautājumu atbildētu noliedzīgi un/vai uz trešo jautājumu – apstiprinoši. Šajā kontekstā tā tomēr norāda, ka nav droši, vai Tiesa var noteikt alternatīvu metodi.
- 22 Ja Tiesa nevarētu atbildēt uz jautājumu par iespējamo vai piemērojamo alternatīvo metodi, iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai, ja pagaidu laikposmā nepastāv mērīšanas metode, runa ir par Direktīvas 2014/40 24. panta 3. punktā paredzēto situāciju. Saskaņā ar šo tiesību normu dalībvalsts var aizliegt noteiktu tabakas vai ar to saistītu izstrādājumu kategoriju, pamatojoties uz konkrētiem apstākļiem attiecīgajā dalībvalstī un ar nosacījumu, ka tas ir attaisnots ar vajadzību aizsargāt sabiedrības veselību.